

La trajectòria professional de Josep Rofes ha anat encaminada a una subespecialitat del dret: la penal econòmica. Gràcies als seus coneixements de dret penal i mercantil ha arribat a fer-se càrrec d'importants casos que han tingut, de vegades, un considerable ressò mediàtic.

"El dret penal econòmic", ens explica, **"inclou diferents aspectes que cal conèixer en profunditat: el dret penal, el dret mercantil i l'empresa. Ja a la facultat vaig interessar-me pel dret penal i en sortir-ne vaig adonar-me que els penalistes no coneixien prou el dret mercantil i els mercantilistes no dominaven el penal, de manera que no hi havia un punt d'encaix entre aquestes dues branques del dret, la qual cosa era necessària en el dret penal econòmic i, concretament, en les insolvències. Així que durant uns 12 o 13 anys vaig estudiar i exercir aquestes especialitats. En l'actualitat sóc professor de dret penal a la Universitat de Barcelona, i he desenvolupat el meu treball teòric a través de més d'una dotzena de publicacions i amb la meua participació com a ponent o coordinador en diferents congressos o conferències. Durant aquest temps, l'especialitat de dret penal patrimonial i socioeconòmic s'ha anat obrint camí. El que fa 12 anys era el futur ja es pot considerar el present. El Codi penal del 1995 ha obert el camp de les insolvències punibles. Ara, per exemple, l'administrador d'una companyia que ha fet fallida pot rebre una pena de presó de 2 a 6 anys."**

En Josep està d'acord que **"el dret penal econòmic és fruit dels anys 80."** I ens detalla que **"a Catalunya va néixer amb el cas Renta Catalana, que jo vaig portar i en què vaig defensar tres consellers que finalment van ser absolts. Una mica abans s'havien produït els casos Sofico i Matesa, aquest darrer defensat per l'advocat José Antonio Ramírez López, al despatx del qual jo treballava en aquell moment. Tot plegat demostra que no cal canviar les lleis per incidir en un dret determinat sinó que amb el mateix Codi penal es poden perseguir uns delictes que abans segur que havien existit tot i que no s'havien perseguit."**

Els grans casos de dret penal econòmic resulten molt sucosos per als mitjans de comunicació: **"Els mitjans d'informació no han col·laborat que aquests casos surtin a la llum, malgrat que alguns dels seus directius ho diguin. Al contrari, crec que exploten unes notícies determinades i distorsionen la informació conscientment o inconscient. Això em sembla molt perillós i condemnable. Dintre la delinqüència econòmica no hi ha hagut periodisme d'investigació perquè és un tema molt complicat i els periodistes no en tenen prou coneixements. En conseqüència les notícies que en donen no solen ser certes en la seva totalitat."** A vegades, però, aquestes informacions provenen de filtracions: **"L'administració de justícia -advocats, fiscals, magistrats, etc.- utilitza els mitjans de comunicació de forma descarada. Jo no ho he fet mai, tot i tenir-ne l'ocasió, però intento ser amable amb ells. Crec que el penalista de debò apareix poc als mitjans per no perjudicar el client."**

El primer cas important de què es va encarregar aquest advocat va ser, precisament, i **"fruit de la casualitat"**, el de Renta Catalana: **"Jo era al bufet de Ramírez López. Aquest professional, ja gran i malalt, va ser substituït a la direcció del despatx per un magnífic advocat, Josep M. Caminals Sánchez. Quan el despatx va rebre l'encàrrec, jo, com a penalista del bufet vaig assumir aquella defensa."** En aquell moment era

un professional molt jove: **"Vaig treballar moltíssim i em sabia el sumari de memòria. A l'hora d'anar a judici el més important és haver treballat de valent, no tant fer una escenificació espectacular."** Tot i la joventut s'adonava que a partir d'aquest cas la seva carrera es centraria en el dret penal econòmic: **"N'era perfectament conscient. Quan jo deia que el futur era el dret mercantil i penal, els companys no m'entenien. Jo vaig ser dels primers que, havent estudiat dret penal, va fer un màster en dret mercantil comunitari i ningú no ho entenia."**

En les grans empreses i bancs que tenen problemes, són intervinguts o fan fallida, els últims a assabentar-se'n són els petits inversors o accionistes que hi tenen els estalvis posats: **"El dret penal econòmic resulta car perquè demana equips molt grans, que inclouen economistes i altres especialistes, i el petit inversor no pot pagar un equip d'aquestes característiques. Així o s'uneix a molts altres que, com ell, han patit la crisi, la intervenció o la fallida, o és l'últim a assabentar-se de la situació real de la companyia."**

En els temes penals econòmics, en què es veuen involucrades grans empreses, bancs, etc., i per la gran formació dels seus directius, és difícil guanyar-se la confiança del client: **"No depèn tant de la quantitat de diners com de la preparació intel·lectual de la persona que tens al davant. Els clients més difícils de portar són el que tenen una forta preparació jurídica, com advocats de l'Estat, catedràtics d'universitat, notaris, advocats en exercici, polítics... perquè intenten valer-se de tu per portar la seva defensa i volen que facis allò que et dicten. T'has d'anar imposant i guanyant-te la seva confiança. Val a dir, d'altra banda, que et poden ajudar força perquè són intel·ligents i en saben molt."**

El ciutadà es pregunta per què temes importants a nivell estatal -terrorisme, droga organitzada i economia- es concentren en mans dels pocs jutges de l'Audiència Nacional: **"L'Audiència Nacional no es va crear per als grans afers econòmics, sinó per als delictes de terrorisme i de delinqüència organitzada del tipus tràfic de drogues i blanqueig de diner, entre d'altres. Si l'Audiència ha entrat en temes de dret penal econòmic és degut a la utilització de la judicatura per part d'alguns poders polítics i fàctics d'aquest país. És més fàcil manipular un grup de 6 persones que un altre de molt més nombrós."**

El nostre entrevistat es mou entre dos despatxos, el de Madrid i el de Barcelona: **"El bufet porta molts casos perquè hi treballa un equip de força persones entre socis -Fermín Morales, catedràtic de dret penal a la Universitat Autònoma de Barcelona; Antonio García-Pablos de Molina, que ho és de la Complutense de Madrid; Josep Riba, amb qui treballa des de fa molts anys; José Luis Fuentes Suárez, advocat de l'Estat; l'advocat Javier Yagüe García; l'economista auditor Manuel Hernández Gómez, i jo mateix- i altres col·laboradors."** Des del seu punt de vista, **"en el dret penal econòmic no hi ha qualitat, fora d'una dotzena de despatxos a tot Espanya, perquè és una especialitat que necessita molts mitjans i un despatx centrat únicament en aquests temes."** Potser pensant en això ens comenta que encara no s'han acomplert totes les seves expectatives professionals: **"No en tinc prou amb portar temes importants; voldria crear escola, una segona generació de gent ben preparada, junt amb els meus acreditadíssims socis i col·laboradors."**



“El dret penal econòmic resulta car perquè demana equips molt grans, que inclouen economistes i altres especialistes”

Josep Rofes - Barcelona (Barcelonès) i Madrid